

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre 3 ft.
Negyed évre . . 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a laptulaj-
donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyitófér sor 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvnyomdá-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldenek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Diákok otthona.

Lapasztalhatja mindenki önmagán, mekkora befolyást gyakorol kedélyére s egész gondolkodására a lakás, vagyis az a szűkebb kör, a melyben éjjelét s nappalának legnagyobb részét tölteni szokta. Már ebből is kitűnik, hogy nagy körültekintéssel és óvatossággal kell eljárni azoknak a szülőknek, akik nem szerencsések gyermekeik nevelését maguk vezethetni és földi órangyalokként lép-teiket folyton irányítani. A legtöbb szülő, mihielyt az iskolaév megkezdődik, kiadja keze alól gyermekeit, a kosztos gazdával helyettesíteti az atya szerepét és ha ez nem elég szigorú, vagy pláne rossz példát ad: akkor nemcsak az évi költség s áldozat vesz kárba, hanem tönkremegy a gyermek egész belső élete, jövő fejlődése, gyakran egész tudományos pályája; nem lehet tehát zokon venni, ha a szülők a mai nehéz viszonyok között takarékoskodnak és gyermekeik elhelyezésénél az anyagi előnyöket is figyelembe veszik. Azonban soha ne feledjék el, hogy a mely koszt azért olcsó, mert a gyermek nem kap megillető táplálékot, arra rámege a gyermek teste; a mely kosztház pedig azért olcsó, mert az egy évesen kívül a gyermek nem kap benne semmit, arra rámege a lelke.

Jól megnézzük tehát, kihez adjuk fiunkat, vagy leányunkat kosztra; mert az ember a szokások állítja s a milyennek szoktatják, olyanná fejlődik. Kétségtelen, hogy a kosztosház fegyelme, tisztasága, rendje, vagy esetleg ezeknek ellenkezője beszédes nyomot hagy a gyermekben, olyannyira, hogy a tanév sikere semmivel sem kevésbé függ ezekről az esetlegesnek látszó tényezőktől, mint az illető iskola szellemétől vagy a gyermek tehetségeitől.

Kétszeresen indokolt ez az előrelátás manapság, midőn a nehéz megélhetési viszonyok a deaktartást egyszerű üzlettel törpítették, melyből a gazda minél több hasznot akar húzni; azon túl a többivel keveset vagy semmit sem gondol. Innen van, hogy a legtöbb nevendék egyedül az iskola gondjára marad és miután ottan alig tölti el idejének egy hatod részét, dacára a sok oktatásnak, külsejében és belsejében egyiránt változatlan marad. Pedig a jellem is csak szokás s a szokásokat is az együttlét fejleszt. Az állandó tegelem alatt felnőtt katonát önéreztet szolgálati pontosság jellemzi; a rendetlen körben amugy is kevés önbírálatnál felnövő ifjú alig viseli magán egy hosszú év nevelési kurzus nyomait.

Jól megnézzük tehát hová adjuk a gyermekeket, mert magunk fogjuk megadni az árát, akár gondatlanságból, akár véletlenül adjuk őket rossz helyre.

Minden vonatkozás nélkül egyesekre, az ügy érdekében ki kell jelentenünk, hogy e sorok írásakor első sorban városunkra és annak tanintézetekre gondolunk és nem győzzük eléggé hangsúlyozni a vidéki szülőknek azt, hogy a tanintézetek elüljáróinak tudtán kívül ne fogadjanak gyermekeiknek lakást, sem erre nézve magukat semmi irányba le ne kössék, mert az éfélé helytelen takarékoság vagy önféjűség, keserves boszút fog a gyermekeken állani.

Az álbarátok.

A józan erkölcs egyenes jó szándékkal és tisztességes szép magaviselettel jár, mellyel aki bir, hasonlóná válik a tökéletes és jó erkölcsű emberhez és megtetszetteti magát mindenkivel.

Azonban többnyire csak azok szoktak jó erkölcsűek lenni, kik tisztességes jó nevelésben részesültek, és a szerint élnek a társadalmi életben is. Némelyek azonban cselekedeteiket a józan erkölcsnek színe alatt jártatják, de mivel az csak al-festék, igen könnyen színét veszti, elkopik és az ékes szín alá rejtőzött undokságot felfedezi. És kik ezek? az álbarátok.

Az álbarátok olyan emberek, kik senkiről sem tudnak gyalázat nélkül dicséretesen szólni.

Azt vélik az ily emberek, hogy másoknak dicsérete az ő gyalázatukra válna. Ha valakiben csak csekély hibát találjanak is, ők azt híresztelik mindenütt, gyalázzák és örülnek rajta, hogy hibát ejtett felebarátjuk. Többnyire azon jártatják eszüket, hogy valami álnok hamis ravaszsgót költessenek, mellyel vagy másoknak becstelenséget, vagy pedig maguknak ezáltal dicséretet szerezhessenek. Ezek valóban *balgatók eszü emberek*. Végre is az ilyen álbarátok azt nyerik, hogy az okos ember elkerüli őket és senki nem segíti, sem barátságába nem tűri meg és ezek az álbarátok a társadalom minden rétegeiből kizáratnak.

Nem szeretjük, ha valaki rosszat beszél felőlünk, az pedig, aki vagy megszegyenyített, vagy megkárosított bennünket, azt egyáltalán gyűlölni szoktuk. Egy ilyen rossz szokású embert, akinek ezen ravaszsgái már mindenki előtt tudva vannak, egyáltalán nem kellene jó társaságokban megtűrni, mivel ő csak vesztére van a társadalomnak. Mindenütt keveri a békességet, idegeníti az egyes sziveket és a nemeslelkű barátok közt oly haragot támaszt, melyet idő múltával sem lehet lecsendesíteni.

Ha látjuk, hogy az igazságnak, felebaráti szeretetnek, vagy a lelkiismeretnek sérelmére nem válik, vélekedésünk mellett kemény átkalodással ki ne keljünk; mert különben kevélyeknek tartanak bennünket. Az ilyen erkölstelenség megvesztegeti a jó akaratot, melyet mi valami magasabb rangu személytől elsajátítottunk. Midőn egyes társaságokban ez vagy amaz becstelentől szól valakiről, azt már mindjárt tudjuk, hogy *álbarát*; az ilyenek beszédjét ne hallgassuk örömet, hanem a mennyire lehet, mutassuk meg, hogy akaratunk ellen cselekedett. Tehát arra fordítsuk főbb gondjainkat, hogy az ilyen *álbarát* beszéletünknek kisebbségével mások előtt kedvet ne találhasson. Egy szóval, midőn valakiről valami kisebbséget hallunk, akár az igaz legyen, akár pedig csak költemény: hogy ha bizonytalan, azon *iparkodjunk, hogy a rossz hírt szép szerével azon személytől eltávolítsuk*. Az álbarátok még azt is képesek volnának elhíttetni, sőt esküvel is állítani, hogy ekkor és azon időben „kék lovat” láttak; pedig az már csakugyan képtelenség.

Az álbarátok többnyire elhallgatják másoknak szép cselekedeteit és minden gyönyörűségüket csak a rágalmazásban találják. Nézetem szerint az köztudomású dolog, hogy a ki másoknak híreben, és nevében gázolódik, az a társadalom által megvetetik és még hozzá ritkán tarthatja meg a magát sérelem nélkül.

A jelenlegi társadalmi életünk megköveteli minden embertől a jellemet. Tehát ha egyik, vagy másik hir igaz volna is, a mi által kisebbsítettnek felebarátunk; „*inkább számakodjunk rajta, mintsem gyalázzuk és enyhítsük hibáját, dicsérjük egyéb jeles cselekedeteit, és védelmezzük becsületét.*”

Ha társadalmi életünk egyes rétegeiben tengődő álbarátok mindezeket átgondolva, magunba fognak térni, akkor ők is be fogják ismerni, hogy: „*mindnyájan gyarló emberek vagyunk.*”

K. G.

Hirek.

Személyi hir. Biboros főpástorunk, a kalocsai érsek, mint igaz örömmel értesülünk, már teljesen felült betegségből és jóformán a régi ruganyosságával végezi egyházfelügyeleti teendőit.

Kinevezés. A m. kir. igazságügyminiszter Róth Nándor zentai kir. járásbírói a szabadkai kir. törvényszékhez bírónak, majd pár nap múlva a kir. táblához pótbírónak nevezte ki.

Feketehegyről irják: A helyben megtörtént ref. lelkész állásra első helyen Fábán Mihály, harkányi lelkész kandidáltatott. Benne egyháznak meg fogja nyerni azt a pástort, aki az evangélium kenetes tanait életében példákban illusztrálja és sokoldalú életbölcseiségének gyümölcsét híveinek boldogítására fordíthatja.

Kinevezés. A vallás és közoktatási m. k. miniszter ur Kiszner János újvidéki állami polgári iskolai rajztanítót jelen állásában véglegesítette.

Meghívás. Az újverbázi gymnasiumi pártfogóság tagabb bizottsága f. évi szept. hó 4-én délutáni 3 órakor a gymnasium épületében ülést tart, melyre a t.

c. vidéki és helybeli bizottsági tagok ezennel tisztelteljesen meghívotnak. Tárgy: Nyilatkozat, illetőleg ajánlattétel a nagymélt. vallás- és közoktatási m. kir. miniszteriumnak f. 1889. június 30-án 17.422. sz. a. kelt magas rendeletével közölt „országos tanári nyugdíjintézet szervezete” ügyében. Megkértenek a t. c. bizottsági tagok, hogy minél számosabban megjelenjen szíveskedjenek, mivel a megjelent tagok az ügy sürgős voltánál fogva okvetlen fognak határozatot hozni. Kelt Új-Verbász, 1889. aug. 27. A gymn. pártfogóság elnöksége.

Árlejtési hirdetmény. A nagyméltóságú földmívelésügyi magy. kir. miniszter ur folyó évi július hó 20-án 32779. szám alatt kelt magas rendeletével általi hozzájárulás mellett az Apatin nagyközség mentén szakadó duna partnak biztosítását engedélyezvén, nevezett munkát biztosítása végett, alólt alispán hivatalánál Zomborban, folyó évi szeptember hó 11-én délelőtti 9 órakor zárt ajánlati végtárgyalás fog tartatni. A munkát egyes részletei következők: 1. 10899:47 köbméter süllyesztő rőzsékkal fedett és agyagos földdel töltött fonott süllyesztő szekrényű szabályos előállítás, illetőleg tervszerinti beépítése. 2. 2622:10 köbméter szabályos kőhányás létesítése 907:8 köbméter elsőrendű és 1415:3 köbméter másodrendű minőségű kőanyagból. 3. 3091:89 köbméter süllyesztő rőzsemű szabályos előállítása, illetőleg tervszerinti beépítése. Ajánlatokat ugy a teljes munkálatokra lehet benyújtani, mint esetleg a 2. alatti kitüntetett kőanyagot — az apatini duna part-hoz hivatalból kijelölt helyre való csupán kiszállítására is, miután azon esetben, ha az árlejtés a teljes munkára nézve kedvező nem lenne, a munkát teljes egészében végrehajtása házilag eszközöltetnék. A fenti munkálatra illetve szállításra versenyezni óhajtok, tartoznak lepecsételt ajánlataikat az építési illetve szállítási feltételeknek megfelelőleg „Ajánlat az apatini partvédezet létesítéséhez” cím alatt a kitűzött nap délelőtti 9 órájáig Bács-Bodrogh vármegye alispánjához benyújtani és az ajánlathoz az ajánlati összegnek 5%-kát mint bantárpénzt mellékelni, esetleg az igazolványt arról, hogy a bantárpénz összeg a vármegye házi pénztárába letétbe helyeztetett — az ajánlathoz esatolni, — megjegyezvén, hogy a fent megjelölt határidő után érkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek. A szóban forgó munkálatra és szállításra vonatkozó műszaki műveletek illetve feltételek a mohácsi m. kir. folyamamérnöki hivatalnál bezárolag folyó évi szeptember hó 7-éig a rendes hivatalos órákban naponta megtekinthetők, hol is a munkálatok, nevezetesen az újrendszerű süllyesztő szekrényűvek végrehajtására nézve szükséges felvilágosítások nyerhetők. Kelt Zomborban, 1889. évi augusztus hó 28-ik napján. Schmausz Endre, alispán.

Pályázat van hirdetve Bács-Bodrogh vármegyénél egy 100 frtos Kovács József-féle ösztöndíjra. A folyamodó jó tanuló, szegény s nemes családbeli legyen.

Az iskolaév kezdete. A helybeli főgimnázium Veni Sancteja vasárnap reggel 1/2 9-kor tartatják. Hétfőn kezdődik a rendes oktatás.

Himen. Dr. Schmitt Eugen, hírneves bölcsész földink, tegnapi vezette oltárhoz Ivánffy Ilona asszonyt Budapesten.

A Rudics-hagyaték ügye ismét bonyolódik. Tudvalevőleg az akademiának s a honvédelmi miniszteriumnak is volna belőle része, de aligha fogják egyhamar megkapni. Mert a pörben most újabb fordulat állott be. Újabb örökös jelentkezett: báró Meszner Ferenec szül. Pacsery-Odry Ida uró, a ki azt vitatja, hogy a hagyaték az eddigi örökösök közt sem az egyiket, sem a másikat, egyedül csak őt magát illeti. Mint az elhunyt báró Rudics élő vérokonja, törvény alapján akar örökölni. Ervelése szerint, végrendeletnek helye nincs, mert a hagyaték öröklött vagyon s lemenő örökösök nincsenek, tehát törvény szerint a főmenő rokonok örökölnék. Neki pedig anyai ágon az örökösökkel közös szepapja volt: az 1785. évben elhunyt Rudics Alibály, kitől a vitás vagyon állítotva származik. A törvényszék október 15-dikére hívta össze az érdekelteket, összesen huszonhét félt.

Ajánlat. Egy honvédtiszt özvegye két gyermeket jutányosan elfogad teljes ellátásra.

Gyászhir. Kovácsné Katalin uró, Kovácsics Jenő helybeli főgymnasiumi tanár édes anyját, szerdán kísérték örök nyugalomra.

Kuláról irják: Dr. Pump Páter, a vagyonbuktott kulai takarékpénztár volt pénztárosa, hétfőn hirtelen meghalt. A helyi pletyka mérgezést gyanított, azonban a hivatalos boncolat agyveremlyent konstatait. A szegény öreg ur november óta földalati bánásában szenvedett és a miatti szegénye okozta hirtelen halálát, hogy őt, sok-sok hangsúlyozott ártatlansága ellenére, a kulai esődtűgyben ismételve kihallgatták.

Himen. Bogdanovics György, a b.-t.-melleki takarékpénztár pénztárnoka eljegyzé néhai Popovics Milán volt telekkönyvvezetőt fogadott leányát, a szép Popovics Miliát.

A bűnhődés. Zsupánszky Pált, az okirathamisító ügyvédet, aug. 26-án kísérték át a váci feygházba, melynek négy évig lesz vendége. Ennyire ítélte a budapesti büntető törvényszék azért a csalásért, melyet évekkel ezelőtt a magyar földhitelintézet kárára követett el Stankov Axentie és Militi Sándor árnevek alatt. Zsupánszkyt e hónap elején hozták Budapestre Capo d'Istria-ból, a hol az osztrák földhitelintézet kárára megkísérelt csalás miatt szintén négy évi rabságot szenvedett.

- a) betöltött 16 éves életkor;
- b) erős, egészséges testalkat;
- c) irni, olvasni, számolni tudás;
- d) feddhetlen erkölcsi magaviselet;
- e) s annak bizonyítása, hogy védhimmóval az illető beoltott;

f) a belépő tanuló szülői vagy gyámjának egy oly nyilatkozata, melyben ezek kijelentik, hogy a belépő tanonc az ő akaratukkal lép az iskolába, hogy kötelezik magukat vele az előirt tanfolyamot elvégeztenni, s ha mégis a tanító befejezése előtt az iskolából kilépne és ezen kilépése folytán az iskolát kár érné, az államkincstárnak kártérítéssel tartoznak;

g) az iskolában levő tanonc az apa elhalálása esetén, ha a vagyon az ő kilépését kívánja, minden kötelezettség alól azonnal felmentetik;

h) a Bács-Bodrogh vagy ezzel szomszédos megyék és a bácsmezei gazd. egyesület, valamint városok, községek és magánosok által alapított ösztöndíjas helyeket, a megyék, városok és községek közgyűlése s a nevezett gazd. egyesület választmánya s az illető alapítók — szem előtt tartván az a), b), c), d), e), f) alatt elsorolt feltételeket — mindig az év szept. 1-ig töltik be s ugyanazon hó 10-ig a kijelöltek névsorát a földmives-iskola igazgatójával közölni tartoznak. Ha ez részlekről elmulasztatnék, ezen ösztöndíjas helyek betöltését az igazgató teljesíti oly módon, hogy ő ezen helyekre a hiányzó tanoncokat két évre felfogadja s tudomásvétel végett eljárásáról az alapítókát értesíti;

i) a belépő tanonc belépési ténye által magát minden néven nevezendő munka végzésére s feltétlen engedelmességre kötelezte;

j) az iskolába való jövetelkor a munkás tanoncnak egy ünnepelő és egy köznapi öltözékkel, két pár fehéreneművel, lábbelivel és két törülközővel kell bírnia. A hiányzó öltözékeket vagy törülközőket az igazgató a tanonc munkabérének terhére szerzi be.

A tanoncok az iskolában helyzetnek el és ellátásukról az igazgató gondoskodik. Az élelem egyszerű, de izletes és tápláló elegelekből áll.

Egyelőre Adán bejáró tanoncok is vétetnek fel, akik azonban sem lakásban, sem élemezésben nem részesülnek, egyebekben minden tekintetben a bennlakókkal egyenlő kötelezettségeik vannak s ugyanolyan elbánásban részesülnek.

A munkástanonc szorgalmához mérten 30 frt-ig terjedő évi munkabérben részesül, mely neki évenegyenkénti részletekben mindig az évenegyed végén fizetetik ki.

A gyakorlati tanításban, valamint a gazdasági munkában szilnet nincs, az a hétköznapokon a belépéstől az elbocsátásig folyton tart.

Az elméleti tanítás október 1-én kezdődik s aug. 31-én fejeztetik be.

A tanonc a tanítási év megkezdése előtt, azaz október 1—5. közötti napokon tartozik belépni.

A tanfolyamot végeztek szeptember utolján bocsátatnak el.

Vasár- és ünnepnapokon — az istállóban teljesítendő munkák kivételével — munkaszünet van ugyan, de a tanoncok kötelesek az isteni tiszteletben részt venni.

Fizetési kötelezettség egész évre 150 frt, melyért a tanonc teljes ellátásban, azaz élemezés, lakás, mosás és tanításban részesül; harminc forint pedig munkamegvaltási általán címén, az igazgató felterjesztésére évenegyenkénti s utólagos részletekben fizetetik ki, mely összeg rendeltetésre a ruházat s egyebek pótlása.

Fegyelmi rendszabályok, házi- és napirend.

1. A tanoncok kötelesek mindenben az igazgató rendelkezéit pontosan teljesíteni.

2. Kötelesek a segédtanárnak, valamint a kertésznek engedelmessékedni. Általában a tartozó tiszteletet kötelesek mindenkor megadni felebbvalóknak s iparkodniok kell szorgalom, munkásság és jó magaviselet által ezek megelégedését kiérdemelni.

3. Tartoznak az oktatásnál, valamint az esteli rendelkezésnél mindig jelen lenni.

4. Dohányzás a tan- és bálóhelyiségekben, általában mindenütt ott, ahol gyűlékony tárgyak vannak, meg nem engedtetik.

5. Betegség esetén tartoznak az igazgatónál azonnal jelentést tenni, ki az iskola orvosával a keletkező nagyobb bajnak elejét vétheteti.

6. Idegeneket hálasra elfogadni nem szabad.

7. A bejáróknak munkaközben s a bennlakóknak munkán kívül is, a városba menni engedély nélkül nem szabad.

8. Bármilyen fegyvert tartani tilos.

9. Kártya- és egyéb szerencsejátékok tiltatnak.

10. Minden tanoncnak kötelessége a legkisebb észlelt hibát, hiányt, visszaélést vagy rendtelenséget azonnal bejelenteni.

11. Szeszies italt az iskolába hozni meg nem engedtetik.

12. Azon tanonc, ki nem szorgalmas, vagy a kapott rendelkezéseket hanyagul vagy épen nem teljesíti: ki a 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10. és 11. pont ellen vét, először megintetik, második esetben munkabéréből egy megfelelő része levonásával büntetetik.

13. Ha részegség, garázdaság tapasztaltatik nála, a munkabér elvonása fokozható s ha ez sikertelen lenne, az iskolából kitiltatható.

14. Azon tanonc, ki bármilyen módon káros vagy veszélyes befolyást gyakorol társaira, ha maga nem is követne el oly vétséget, mely megbüntetését okvetlenül maga után vonná, munkabér elvonása, esetleg kitiltással büntetethető.

15. Minden kártétel, mely rosszakaratnak tulajdonítható, megtérítést von maga után.

16. Az igazgató a büntetésekről tartozik jelentést tenni a beülő szülők-, gyámok- vagy alapítókknak.

17. A tanoncok karácsony bójtjének előestéjétől karácsony másnapját követő napestig; nagycsütörtöktől husvét utáni keddig bezárólag szabadságot tarthatnak. Közbeeső időkben pedig a tanoncok indokolt kérelmére az igazgató három napra terjedő eltávozási engedélyt adhat.

A szabadságidő leteltével meg nem érkező tanonc helyett napszámos fogadtatik, melyet munkabére terhére az igazgató fizet. Ilyen tanonc az iskolában töltendő további idejére többé nem szabadságot tartatik. A napirend következő:

Regeli felkelés télen 5 órakor.

5—6-ig minden tanonc megmosdik, felöltözik, ágycát megveti, a hálószoba kispertetik és szellőztetik s a munkába indulásra készen áll.

6—8-ig munka a szabadban vagy egybeült.

8—8¹/₂-ig reggeli.

8¹/₂—11-ig a munka folytatása.

11—12-ig tanítás.

12—1-ig ebéd.

1—2-ig pihenés és tanulás.

2—5-ig munka.

5—6-ig istálló munka.

6—7-ig tanítás és tanulás.

7 órakor esteli, utána rendelkezés másnapra, melyen valamennyi tanonc jelen tartozik lenni.

Reggeli felkelés nyáron 4 órakor.

4—5-ig mosdás, öltözés, takarítás, szellőztetés s a munkába indulás.

5—7¹/₂-ig munka.

7¹/₂—8-ig reggelizés.

8—11-ig munka.

11—12-ig elméleti tanítás.

12—2-ig ebéd és pihenés.

2—8-ig munka.

8 órakor esteli, utána rendelkezés másnapra.

Télen és nyáron lefekvés 9 órakor.

Akik istálló-felügyeletre, állatok ápolására vagy hasonló teendőkre vannak felváltva kirendelve, szükség szerint 1¹/₂—2 órával előbb kelnek fel.

Esős időben, ha a gazdaság a tanoncokat nem foglalkoztathatja, elméleti tanítás tartatik.

Munkára, munkaszünetre, a tanóra kezdete és vége, étkezésre, valamint felkelés és lefekvésre csengetés által adatik jel.

Étkezésnél az igazgató vagy segédtanárnak jelen kell lenni, hogy a netaláni rendtelenségeknek eleje vétsésk.

A másodéves tanoncok közül az igazgató két „hetest” jelöl ki. Az első tartozik a többiek előtt félórával előbb felkelni: ő csenget a felkelésre, munkába állás előtt ő jelentkezik az igazgatónál, hogy a munkában való netaláni rendelkezést átvegye. Az első hetes teljesíti a többi csengetését is, végzi a major és ház körül való apróbb munkákat; segítkezik az élemezés körül, tisztítja a tanszobát, télen ezt, valamint a lakszobát fűti. Az első hetes írja fel a napi munkát s vezeti a munkanaplót.

A második hetes szintén egy, esetleg fél órával előbb kel fel; ő hozzá az istállóban való teendők tartoznak. Ő ügyel fel az állatokra, beméri a tejet, kiadja a takarmányt, seprí az istállót és annak környékét, a trágya-teletet ápolja, öntözi, stb. Heti teendője alatt a felügyeletre bízott takarmánykiadás, tejbevitel, stbről pontos jegyzéket vezet.

Általános megjegyzések.

A tanulók erkölcsi magaviseletére, tisztességes polgárokka leendő képzésére a szorgalmas, józan és becsületes élet utáni törekvésére hatni minden módon iparkodik az iskola. Különös súly fektetetik tehát arra, hogy a tanulók között a testvéri szeretet és összetartás erzezteljenek és szilárdítsanak; egymás vallását és nemzetiségét kellő tisztelet- és becsülésben tartásuk. Illetlen beszédek, káromkodás, perlekedés, lárna és önbíráskodás, a cselédekkel való durvaság szigoruan tiltatik.

Az iskola könyvtárából felfogások és képzettségük-höz illő gazd. olvasókönyvekkel elláttatnak.

A gyakorlati munkából csengetés előtt kiállani nem szabad. Munkaközben és azon kívül is, a kezükre bízott eszközöket kártérítési kötelezettség mellett tartoznak ápolni. Kötelesek a gazd. állatokkal szeliden bánni; az igás állat tuleröltetése vagy kintzása szigoruan tiltatik.

Minden tanuló az év elején kijelölt helyét tartozik folyton megtartani; a neki átadott butorokra vigyázni; a tisztaságra különösen örködni. Egymás tárgyait érinteni vagy épen eltulajdonítani, kizárás terbe mellett tiltatik.

Minden lakszobában a tanulók közül egy felügyelő jelöltetik ki, kinek rendelkezéseit eltűrni s neki mindenben engedelmessékedni kötelesek. A lefekvésre adott jeladás után a hálószobákban mindeki köteles helyét elfoglalni. A jeladás után kimaradás szigoruan büntetetik. Jeladás után a felügyelő köteles a lámpákat eloltani, a netaláni kimaradottakat pedig, büntetés terbe alatt az igazgatóknak bejelenteni.

Az adai m. kir. földmives-iskola igazgatósa.

ZSUPANJE.

(Leírás.)

Slavonia déli részén, a határát képező Száva folyó balpartján Zsupanje mezővároska terül el. Zsupanje alig 4 ezer lelket zár ölébe. Lakóinak legnagyobb része sokac, melyek a róm. kath. vallást követik; ezek legnagyobb része gazdaszáttal, állattenyésztéssel, kisebb része pedig firtással foglalkozik. Ami a gazdaszattot illeti, igen szomorú lábon áll, melyből azt lehet következtetni, hogy vagy nem értenek ahhoz, vagy pedig igen kimélik fáradságukat a hamaros munkát végeznek. Ezen állítás nem csak Zsupanjára, hanem ugy látszik Slavonia legnagyobb részére vonatkozik, miután utunkban 12 helység határát figyelemmel kísértük s ezek közül alig találtunk egy-két hárt, melyen a szorgalmas gazda fáradságos munkája s Isten áldása lett volna észrevehető. Az állattenyésztéssel sem igen dícselkedhetnek a slavoniaiak. A sertésenyésztés várokozásunkat még legeligitette, de a marha- és lótenyésztés, a szép és nagy legelőknak dacára is, kritikán aluliaknak mondhatók. Szóval minden munkájukon kirí egy igen rossz tulajdonság, melyet mi magyarok lanyhaságnak nevezünk.

Hogy pedig állításom ne legyen pusztá ráfogás, kénytelen vagyok annak indokolására néhány példát fel-

sorolni. Talaja, a merre mi jártunk, lapályos és jó. Találtunk ott gyönyörű buzavetéseket és találtunk olyanokat is, melyek nem érdemlik meg azt a néhány verjetékesepet, melyek az arató arcáról leperegnek.

Kukoricájok, annyit mondhatok nem meri esalamá-dénkkal a versenyt kiállani. Oka pedig annak az igen közeli ültetés. Sőt mi több, soktól hallottam, kik azt állítják, hogy a kukoricát szórva vetik, mint a búzát vagy más kalászos növényt.

Legelőknben igen gazdag, melyek összevissza foltozott deszkakerítésekkel vannak bekerítve. Dacára, hogy a bekerített legelők elérik az 1—2 sőt 3—4 holdnyi nagyságu területet, mégis igen sokan vannak, kik azt a szép, drága füvet egy-két jószág lakmározására bízzák, míg ellenben ha kasza alá venné, néhány koei szénával diszithetné üres udvarát. Itt látunk egy legelőt, melyben egy vézna csikó, még véznább anyjával ficánkolva játszsa a kergelöcskét, melyeket egy deli ifju, sütkérezve a nap melegében, öriz. Ott találtunk egy legelőt, melynek közepén néhány igénytelen kérődző jószág pihen, melyek fölött egy bogárszemű, istenadta menyecske, piciny természet a puha pázsitra fektetve, végzi a felügyelői szerepet. Amott szemünkbe ötik egy szép kiterjedésű legelő, melyben egy hatalmas falca lud tanyáz, s melyeknek melodikus gágogását egy vén anyóka, a fa árnyékában szundiálva nagy türelemmel hallgatja végig.

Ezenkívül még számos ehhez hasonló argumentumokkal lehetne élni, a mit szükségtelemek tartok, különben a t. olvasó ezen néhány felsorolt tényből is hozhat magának elegendő itéletet, hogy minő nép (tisztelet a kivételének, mert lakik ám arra szorgalmas nép is) lakja Slavoniát. Bocsánat e rövid kitérésért!

Zsupanje lakói, mint már fentebb említém legnagyobb részt sokacok, kik tisztaságra és viseletre nézve igen különböznek a bácskai sokacoktól, ezenkívül lakja még sokkal esekélyebbszámú német, kik többnyire iparral és kereskedéssel foglalkoznak és néhány magyar család, kik leginkább a hordó- és festékgyárban keresik meg mindennapi kenyerüket. A jómódu gazdák patriarchalis életet élnek, mi a vagyonosodást igen akadályozza. Zsupanje csinos köz- és magánépületekkel rendelkezik, melyek a kis mezővároskát egész városias jelleggel ruházzák fel. Nevezetesebb épületei a templom, melynek csinosága minden szemléltő meglep. Legedesebb benyomást gyakorolt reám nézve a népiskola, mely ritka izléssel s kifogástalan tervezettel, szóval az iskolák építkezésére hozott törvény szerint van épülve.

Az iskola emeletes és kertben áll. Az emeletben lévő szobák tanítói lakul szolgálnak, a földszintiek pedig a tanúgynek vannak szentelve. Minden osztály szelentyükkel van ellátva, mely a bolthajtásos padlaton keresztül a szabadba vezet. Közvetlen az épület előtt terül el a fáskola, mely gyönyörű esemetekkel rendelkezik; az épület mögött pedig a virágos kert, melyben szelbnél-szebb virág gyönyöröködte az ember szemét és pazarul szorja kellemes illatát. Ezekon kívül említésre méltó épületek még: a plébánia, a szolgabírói, rendőri és finansális hivatalos lakosztályok, a gyári tisztviselők számára épült lakhelyek és a két gyár. Ezen épületek közül még a két utóbbiról akarok bővebben szólni.

A hordógyár 1884-ben 40 kádarral kezdte meg óriási munkáját. A gyárhoz tartozó épületek tisztán fából állanak, melyek a boszniai okkupáció alkalmával Bródban szegény katonáinknak kaszárnyák gyanánt szolgáltak, melyeket árverés alkalmával Schvarec Ferdinand budapesti illetőségű a fennevezett célra vett meg. A kádárknak, midőn még a gépezet nem volt segítségükre, naponkint annyi egyforma nagyságu hordót kellett a festékgyár részére készíteniök, a mennyi festéket ez naponkint produkálhatott. Schvarec, a gyár tulajdonosa annak vezetésére 1886-ban Punczmann Károlyt hívta meg, ki Goltában és Odesszában (Oroszország) 11 éven keresztül ugyanily állást birt. Punczmann tisztségének elfoglalása után, látván a lassu és költséges munkát, kérte urát, hogy nem-e jogosítaná őt fel egy oly gépezet föllállítására, mely a munkát igen nagy mértékben megkönnyíti és a kiadásokat tetemesen esökkenti. Kérelme csakugyan viszhangra talált és néhány hó mulva a gyár megkezdette bámulásra méltó munkáját. A gyárnak összes személyzete 27 tagból áll és a hány hordót azelőtt 40 kádár készített, ugyanannyit állit most össze 6 kádár, a többi személyzet pedig a gépezet segítségével a hordó egyes részeit készíti.

A hordógyár átellenében, a hatalmas kiterjedéssel bíró európai nevezetességű festékgyár terül el, mely egy angol részvénytársaság birtokát képezi. A gyár tölgyfából és pedig olyanból készíti a festéket, mely más célra alig használható. A festék csupán a bór cserzésére készítettik. 4 gépezet éjjel-nappal működik, melyek a munka sikeres végzésére a tisztviselőkön kívül még 210 munkás embert igényelnek. Az egyik gépezet a gyáron kívül közvetlenül a Száva partján egy magas hidon áll, mely a szükséges faanyag szállítását igen nagy mértékben megkönnyíti. A hidnak hosszúsága körülbelül 3/4 km., magassága 6 méter és a fadepóhoz lejtősen vezet. A hidon vassinek vannak fektetve és így a gépezet által a hajókból felemelt fát kézivaggonok segítségével gyorsan és igen könnyen tovább szállítják. A másik gépezet már a gyárban végzi feladatát és működésben tart 6 valopot, melyek a hasábokat keresztben gyalulják. A gyaluforgács pedig anélkül, hogy munkáskézre volna szükség, forgó hácsón vitetik az emeletre, hol tiz nagyobb és öt kisebb kád van elhelyezve. Egy-egy nagy kádba 43 ezer liter, a kis kádba pedig 18 ezer liter víz fér. Ezekben a kádokban lesz a festék főzve, mely munkát a harmadik gépezet végzi. Ezenkívül vannak kádok, melybe a kifőzött világosbarna festék lecsapoltatik. Ugyanezen kádokban a festékhez, hogy sötétebb színt nyerjen, még higitott vért adnak. Azután van egy kád melyben a feketegyémánthoz hasonló aprószemű vér higitatik. Végre van még 103 csappal ellátott kád, melybe a kész festék folyik. Az ezen kádokban visszamaradt tisztátalan festékanyag a negyedik gépezet által kisajtoltatik. A sajtolás után visszamaradt földhöz hasonló anyag trágyázásra használtatik. A gyár naponkint 250 métermázsza vagyis 100 hordó kész festéket produkál, 1 hordó festék ára 40 frt. Tehát elképzelhetjük, minő roppant összeg képezi a bevételt. A festéket leginkább Angolországba, Londonba szállítják.

Tóth Jenő.

Naptár.
Augusztus.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
30 Pént.	Róza szűz	Róza	18 Flórián
31 Szom.	Ráimund	Paulina	19 András v.
1 Vas.	F 12 Óran. n.	F 11 Ag.	20 A 12 Samu
2 Hétfő	Zeno	Absolon	21 Tadó a.
3 Kedd	Albert	Mansvet	22 Agáton

Felelős szerkesztő: **Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS**
Helyettesít: **BITTERMANN NÁNDOR.**
Laptulajdonos és kiadó: **BITTERMANN NÁNDOR.**

NYILTTÉR.)*
Hálanyilatkozat.

Boldogult férjem Knefely F. Károly, kit a kéréssel len halál oly korán szőlített el, — egy évvel ezelőtt biztosította magát a bécsi élet- és járadék-biztosító-intézetnél 5000 frtra, és dacára annak, hogy ily rövid idővel ezelőtt kötött meg életbiztosítása, nevezett **intézet engem teljesen kiegyenlített**, előzékeny és gyors eljárása által pedig annyira lekötöztetett, hogy mulatlan kötelességemnek tartom hálás elismerésemnek nyilvánosan kifejezést adni és a **bécsi élet- és járadék-biztosító-intézetet minden nemesen gondolkozó családfőnek legmelegebben ajánlani.**

Cserenkán, 1889. május havában.

*Özv. Knefely Károlyné,
szül. Schaffer Paulina.*

Zombori főügynökség: **Mayer és Thum** kereskedő cégnél, Tarczyay Mór-féle házbán. 5—5

*) Az e rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

HIRDETÉSEK.

Árverési hirdetmény.

Turia község alulírott előjárói részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint a község tulajdonát képező vadászterület az 1883. évi XX. t. c. 2. §-ba írt pontok figyelembe tartása mellett az 1890. évi január hó 1-től kezdődő 6 egymást követő évre **f. évi október hó 1-én d. o. 9 órakor** a község ház tanácstermében nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőnek bérbe fog adatni.

Kikiáltási ár 30 frt évi hasznobér összege, melynek 10%-a bánatpénzül az árverés kezdete előtt leteendő. Irásbeli ajánlatok, a melyek 50 kros bélyeggel ellátandók és a melyekben kiteendő, hogy az árverési feltételekről az ajánlattevő teljes tudomással bír, a fent kitett bánatpénzzel együtt legfeljebb az árverés kezdete előtt a községjegyzői hivatalnál benyújtandók.

A feltételek a hivatalos órák alatt a jegyzői hivatalnál bármikor megtekinthetők.

Turián, 1889. évi augusztus hó 26-án.

Sztojkovits Vazul, közs. jegyző. 3—1
Medurits János, közs. bíró.

726. sz.
1889.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a tek. zombori kir. járásbíróóság 10048/1889. számú végzése által a csonoplyai takaré- és segélyszövetkezet javára Klein Ádám és neje ns. militicsi lakosok ellen 300 frt tőke, ennek 1888. évi október hó 29 ik napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 91 frt 80 kr perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 363 frt 10 krra becsült butor, ruha és fegyveremű, 1 tekeasztal és egyéb háziesszokókból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladottnak.

Mely árverésnek a 4100/1889. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Ns. Militicsen alperesek lakásán leendő eszközésére **1889. évi szeptember hó 10. napjának d. o. 8 órája** határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladottnak fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 103. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Zomborban, 1889. évi augusztus hó 28-án.

Cserenka Lajos, kir. bír. végrehajtó.

Házeladás.

Zomborban, a felsővárosban, a Rókus-utca 39. sz. alatt levő **lakház,** melyben 4 szoba, 2 konyha, kamara, félszer, pince, tágas beüvegezett veranda s nagy kert van — nemes fajú szőlő és gyümölcsfákkal beültetve — kedvező feltételek mellett szabadkézből eladó. Bővebb felvilágosítást a fenti sz. a. házbán a tulajdonosnál vagy e lapok kiadójánál nyerhetni.

6—4

Iskolai tankönyvek.

Az 1889/90-iki tanév kezdetével, felhívom a t. szülők becses figyelmét

könyv-, zenemű- és papirkereskedésemre,

hol mindennemű iskolai tankönyvek, író- és rajzszerkesztés jutányos áron kaphatók.

Ugyszintén becses figyelmökbe ajánlom

könyvkötészetemet,

hol tan- és egyéb könyvek erős és szép bekötését elvállalom.

Magamat b. pártfogásukba ajánlva, maradok kiváló tisztelettel

KOLLÁR JÓZSEF,

könyvkereskedő,
Zombor, fűtca, Szemző Gyula ur házában.

3—2

Könyvkötészet.

Üzleteladás.

Bács-Bodrogh megye Ó-Kanizsa községében hosszabb idő óta és legjobb hírből fennálló

kézmű-, divatárú-, konfekció és rövidárú-üzletem,

számos és intelligens vevőkörrel, élénk forgalmu helyen, beállott családi viszonyok miatt előnyös feltételek mellett eladó, vagy esetleg részletfizetés mellett átadandó.

Venni szándékozók, kik nyolc vagy tizezer forinttal rendelkeznek, a közelebbi feltételeket alulírottól megtudhatják.

3—2

Scheer Bernát,
Ó-Kanizsa.

Pályázat.

A garai róm. kath. népiskolánál lemondás folytán az I. és II. vegyes dalmátjaku tanítói állomás megürül. Arra **szeptember hó 21-ig** pályázat hirdetetik.

Javadalmak: 350 frt fizetés; 50 frt lakpénz. Kellékek: tanítói oklevél, a magyar és dalmát nyelvben való jártasság. Az állomás október hó 1-én elfoglalandó.

Megjegyeztetik, hogy ezen állomás csak ideiglenesen töltetik be, míg az apáca-ügy eldő. Egy évig bizonyosan tart, de esetleg eltartat 2—3 évig is.

Az okmányok nt. Láng Márton esperes urhoz Csataaljára, Bácsmegeye, küldendők.

Kelt Garán, 1889. augusztus 25.

Ribovics András,

pébányos és iskolaszéki elnök.

2—1

Használt gymn. tankönyvekből nagy raktár.

SCHÖN ADOLF

könyv-, zenemű- és papirkereskedésében

készletben vannak az összes tanintézetekben előirt tankönyvek, írószerek és rajzeszközök.

Iskolatáskák bámulatos olcsó áron.

Iskolakönyvek olcsón és gyorsan köttetnek be. 2—2

Használt gymn. tankönyvekből nagy raktár.

657. szám.
közs. 1889.

Árverési hirdetmény.

Az 1883. évi 20 t. c. 3. §-a értelmében ezennel közhírré tétetik, hogy Bajmok község határában levő azon területeken gyakorolható vadászati jog, mely az idézett t. c.-ben kitért kivételek közé nem esnek, nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőnek 1890. évi január hó 1-től számítandó hat egymást követő évre bérbe fog adatni, melyre nézve az árverés **f. évi szeptember hó 15-ik napján délután 4 órára** títetik ki.

Az árverési feltételek a községjegyzői irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Bajmokon, 1889. évi augusztus hó 26-án.

Budanovits Árpád, jegyző. 3—1
Bagi Pál, bíró.

Hirdetmény.

Van szerencsém a t. c. közönség becses figyelmébe ajánlani **fris töltésű ásványvizeimet,**

továbbá bátor vagyok a t. c. közönség tudomására hozni, hogy a rég ismert és jó hatással bíró **borszéki víz főraktárát**

birom, és az alant jegyzett áron vagyok képes a t. c. közönség b. rendelkezésére bocsájtani, u. m.:

1 1/10 lit. üveg 25 kr.
1 " " 20 kr.
1/2 " " 15 kr.
Tisztelettel
Sztrilich Zsigmond.

3—2

Zombor, 1889. Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdájából.

Házeladás.

Zomborban a Rókus-utcában fekvő 38. sz. a. lakház, mely 4 szoba, 2 konyha, 2 pince, élesztár, 2 félszer stb.-ből áll, 420 □ öl kerttel, mely a legjobb fajú szőlővel és gyümölcsfákkal van beültetve, szabadkézből, kedvező feltételek mellett eladó. — Bővebb felvilágosítást ad a tulajdonos

Bácsér János,

köteles mester.

3—1

4588. szám.
kig. 1889.

Hirdetmény.

Rigyica községben építendő iskola építésének versenytárgyalás útján biztosítására ezennel pályázat nyitattik s az árlejtés **f. évi szeptember hó 12-ének délelőtti 10 órájára Rigyica község házához** kitézetik.

Az árlejtés nyilvános és szóbeli ajánlásra történik, a versenyben résztvevők tartoznak azonban a tárgyalás megkezdése előtt a 2088 frt 61 kr kikiáltási árnak megfelelő 10% bánatpénzt az árverést tartó tisztviselő kezeihez készpénzben, avagy óvadékképes állampapírokkal letenni.

Az építési terv és költségvetési előirányzat, valamint a feltételek, az árlejtés napjáig a bajai főszolgabíró hivatalos helyiségében, míg az árlejtés napján Rigyica község házában betekinthetők.

A vállalkozók azon feltevésben bocsájtatnak a versenytárgyalásra, hogy a feltételeket és a tervet ismerik és így későbbi kifogásaik figyelembe vételét nem fognak.

Baján, 1889. évi augusztus hó 19-én.

Főszolgabíró ur szabadságon:

Lánczkor Antal,
szolgabíró.

3—2

Ere
Fel
Neg
A
kü
ne
de

mesebb
foglalkoz
sége
tokosnak
sége (ti
det át
örökig: z
azt hisz
mestersé
xusnak
lalkozni.
dálkodni
munkát,
meszti, a
rasztgáz
mégis 3
ménymag
denik. D
relésüket
jükre for
fel, hogy
annak az
kifűnő ve
dolgában
olyan m
földű Né
tokosság
az oka, h
Nagybrit
évi
Irlandban
Norvégia
Belgiumb
Németors
Hollandiá
Romániáb
Dániában
Svédorszá
Finnorszá
Franciaor
Ausztriáb
addig Ma
13-3 hite
hold), s e
hátra ma
kisebb az
Magyarors
E for
mesterség
részét, a
az öreg b
utmutatás
intenzívbe
kerrel tuój
és törvény
diszlésére
szonyokat
a forgalmu
üzletet, a
ismerje —
uton, az é
bizonytalan
mire bele
tönkre neu
A kor
gességét, h
a mezőgaz
velni, az or
dasági taní
fent. Az ak
magasabb
legalább eg
a hallgatók
lett a gazda
leti kiképzés
nagyobb ur